

OPERACE STEPNÍ POŽÁR

Zážitky předsunutého leteckého návodčího
z tajných operací vietnamské války

TOM YARBOROUGH

OMNIBOOKS

Operace Stepní požár

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.omnibooks.cz
www.e-reading.cz
www.palmknihy.cz

Tom Yarborough

Operace Stepní požár – e-kniha

Copyright © Omnibooks, 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Copyright © 2013 Thomas R. Yarborough
Translation © 2018 Vlastimil Dominik

ISBN 978-80-882-7402-5 (tištěná kniha)
ISBN 978-80-882-7409-4 (ePDF)
ISBN 978-80-882-7407-0 (ePUB)
ISBN 978-80-882-7408-7 (Mobi)

TOM YARBOROUGH

**OPERACE
STEPNÍ POŽÁR**

Zážitky předsunutého leteckého návodčího
z tajných operací vietnamské války

OMNIBOOKS

2018

ÚVOD

Když jsem poprvé položil pero na papír, abych začal s psaním této knihy, mým původním záměrem bylo popsat svůj rok boje ve Vietnamu jako předsunutého leteckého návodčího. Tento cíl se rychle změnil. Pozornost jsem ihned soustředil na přemýšlení o svých osobních zážitcích jako nástroje pátrání po mimořádných událostech obklopujících supertajnou Studies and Observations Group – SOG – nejutajovanější americkou vojenskou jednotku sloužící ve vietnamské válce. Jako pilot letectva jsem nebyl v takovém postavení, abych znal pozemní operační detaily tajného programu nazývaného „Operace Stepní požár“, zahrnující dramatické případy Laosu a demilitarizovaného pásma, vedené speciálními jednotkami. Ale doufal jsem, že je rozvinu přidáním pohledu předsunutých leteckých návodčích armádního letectva, kteří průzkumné týmy SOG na jejich nebezpečných misích daleko za nepřátelskými liniemi podporovali. Pro mne, kdo se snaží spojit historické zdroje roku intenzivního boje protkané životy – a umíráním – desítek spolubojovníků, to představuje skličující a možná dokonce nezvládnutelný úkol. Myslím si, že jsem byl za daných omezení úspěšný. Přesto stále pocituji jistou nespokojenost a zklamání, že jsem nedokázal říct „celý příběh“.

Jednak jsem cítil povinnost zdůraznit, že se „celý příběh“ vyvíjí, jak dokazuje fakt, že se jako národ znovu nacházíme zataženi do nekonvenční války, do bitvy vnucené nám teroristickými útoky z 11. září 2001. A stejně jako ve Vietnamu jsou speciální jednotky americké armády v Afghánistánu v přední linii, operující v naprostém utajení, aniž by si plně uvědomovaly nebezpečnost misí, které podnikají. Domnívám se, že současní novináři a historici, zkoumající omezené množství dostupných informací o speciálních operacích v Afghánistánu, budou naštvání kvůli bezpečnostním omezením a kvůli tomu, že se nebudou moci dovědět „úplný příběh“. Ale pokud se jim to podaří, bude zřejmé, že přímá spojitost mezi Zelenými barety ve Vietnamu a novou generací speciálních jednotek v Afghánistánu je zcela funkční a založená na stejném profesionalismu, oddanosti a sebeobětování. Doufám, že his-

torici nebudou nuceni čekat třicet let, než se odhalí závoj tajemství a informace budou k dispozici ke studiu, analýzám a k vyprávění další impozantní kapitoly „úplného příběhu“.

Během uplynulých let od zveřejnění prvních zestručněných příběhů SOG jsme byli svědky ohromujícího nárůstu množství veřejně dostupných informací o dokonce těch nejtajnějších operacích ve vietnamské válce. Konec studené války a odtajnění milionů dokumentů v mnoha případech doslova zrušily bezpečnostní omezení, která kdysi ovlivňovala náš náhled na „oficiální“ americké zkušenosti ve Vietnamu. Stejně bezpečnostní filtry také bránily těm z nás z armády, kdo psali o této válce. Náš pohled neustále zamlžovala naše závislost na veřejných zdrojích a dodržování byrokratických zákonů, jako zákona o špionáži z roku 1917 a Titulu 18 americké sbírky zákonů, část 798, která stanovuje trest odnětí svobody v trvání deseti let a pokutu deseti tisíc dolarů za prozrazení tajemství. Ve většině případů jsme požadavek chránit utajované informace respektovali, i když někdy neochotně, ačkoliv to znamenalo vypustit z příběhu nejdůležitější fakta a klíčové události. Většina z těchto filtrů teď už neexistuje a omezení skončila.

Omezení testovali zejména tři autoři-historici a otvírali složky SOG. V knize *Tajná válka proti Hanoji* se autor Richard Schultz soustřeďuje na širší obrázek a vytvořil důkladně prozkoumanou a zasvěcenou studii o tajných speciálních operacích SOG v kontextu války v jihovýchodní Asii. John Prados v knize *Krvavá cesta: Ho Či Minova stezka a vietnamská válka* nabízí s použitím nedávno odtajněných dokumentů, ústních historek, vzpomínek a rozhovorů nejpodrobnější a dosud úplnou historii americké snahy zablokovat Ho Či Minovu stezku a obrovského severovietnamského úsilí ji vybudovat a udržet ji otevřenou. Kniha Johna L. Plastera *SOG: Tajné války amerických komand ve Vietnamu* je na operační úrovni nejlepším dílem o odvaze a obětavosti průzkumných týmů vedených speciálními jednotkami procházejících riskantně „plotem“ do Laosu, Kambodže a Severního Vietnamu.

Průkopnické úsilí Schultze, Pradose a Plastera mě inspirovalo k přehodnocení mého popisu podpory průzkumných týmů SOG. Pro vysvětlení; tuto knihu jsem nenapsal pouze na základě „mystických souzvuků paměti“. Většina tohoto materiálu pochází z rozsáhlého deníku, který jsem si vedl v Danangu, spolu s úryvky z aktuálních audiokazet použitých k záznamu průběhu mnoha mých vzdušných misí. Kdykoliv

to bylo možné, porovnával jsem fakta, data, jména a detaily událostí s historickými dokumenty nebo jsem o nich mluvil s přeživšími účastníky. Ukázalo se, že dvanáct set stránek deníku je pro mne nedocentelných nejméně ze dvou důležitých důvodů. Jednak mi pomohly oživit atmosféru tehdejší rušné doby a rekonstruovat a interpretovat události jak jsme je tehdy viděli a vnímali v aktuálním kontextu kontroverzní války. Také mi poskytly nepostradatelnou kontrolu vlastní paměti ohledně čtyřiceti let starých událostí nebo posloužily jako pojistka někdy vybledlých nebo zkreslených vzpomínek mých spolubojovníků.

I když to, že hlavní rysy mé původní knihy vyžadovaly jen malé změny, ve mně vyvolaly pocit tichého uspokojení, přesto jsem přivítal příležitost zaktualizovat, vylepšit a rozšířit záběr mého deníku zahrnutím dodatečných souvislostí a podrobností původně uzavřených v nějakém zaprášeném sejfu v Pentagonu označeném nápisem „Přísně tajné“. Předsunutí letečtí návodčí operace Stepní požár měli o akcích perfektní přehled a jejich mise a zážitky z tajné války SOG jsou nedílnou součástí „úplného příběhu“. Jsem hrdý a poctěný, že mohu jejich část příběhu vyprávět.

Uznávám, že kniha *Operace Stepní požár* pravděpodobně trpí stejnými neduhy jako většina jiných vzpomínkových publikací – zabýváním se sám sebou a omezeným širším kontextem. Abych omezil to první, co jeden neznámý filozof označil za „vzpomínky reprodukované egem“, snažil jsem se o vyvážené líčení událostí odehrávajících se během let mého bojového nasazení jako leteckého návodčího včetně problémů, chyb, omylů a mentálních pochybení. To vše během válečné zkušenosti dozrávání, přizpůsobování se a přežívání v prostředí, na které nemůže být nikdo úplně připravený. Zvládnutí problému omezeného kontextu se ukázalo být trochu složitější. Můj pohled jako velice mladého pilota vtaženého do zápalu bitev a do příslovečného válečného zmatku určovala moje práce – létat a bojovat. O strategii a rozhodování v bitvách vybojovávaných každý den jsem ve většině případů neměl tušení. Abych toto úzké zaměření nějak vykompenzoval, pokusil jsem se příběh rozšířit o související informace z jeho pozadí, nově odtajněné skutečnosti a o trochu autentického historického pohledu. Svě vzpomínky však nelíčí jako historii, protože to je úkolem další generace. Ale tvrdím, že tohle zaktualizované vydání je příspěvkem k historii, a přispěje nejen budoucím badatelům, ale také běžným čtenářům pokoušejícím se pochopit spletitost a nuance amerického válčení v jihovýchodní Asii.

Ovšem tahle kniha je konec konců o vietnamské válce viděné mým osobním filtrem. Je neuhlazená, a proto je na některých místech nevyhnutelně drsná. Ovšem doufám, že i za cenu urážky citů je zajímavá a nezkršená, a že se mi podařilo co nejvíce omezit hrozbu zabývání se sám sebou a úzkého pohledu na tehdejší události.

*Tom Yarborough
West Springfield, Virginia
15. srpna 2013*

PŘEDMLUVA

30. června 1970

Jako většina dohod to začalo podáním ruky. Kapitán Fuzzy Furr mi popadl ruku, potřásl mi s ní, usmál se a řekl: „Od úplného začátku jsem věděl, že se přidáte. Vítejte ve Stepním požáru. Vítejte v klubu.“

Vůbec jsem nevěděl, co to znamená, být členem klubu, ovšem ten poslední den před začátkem mého přijetí jsem byl zmatený, když jsem uvažoval o zjevně improvizované prozřetelnosti, podivném sledu událostí - ať už jakýchkoliv - jež se spojily, aby mě přivedly k roli předsumutého leteckého návodčího v operaci Stepní požár. Když jsem přemítal nad svým rozhodnutím vstoupit do „klubu“, seděl jsem neklidně v baru důstojnického klubu v Danangu, jehož dusný vzduch byl prosycen cigaretovým kouřem. Jakýsi major, navigátor letounu palebné podpory AC-119K z 18. letky speciálních operací, nás víc než hodinu obšťastňoval svými bojovými zážitky z jihovýchodní Asie nebo riskantními podniky na palubě KC-135 velitelství strategického letectva. Používal rychle se šířící fráze jako „nukleární zastrašování“, „inspekce operační připravenosti“ nebo „vztahy mezi velením a řízením“. Co mělo cokoliv z toho společného s Vietnamem? Když major slovy vyhrál studenou válku, obrátil se na mne a zeptal se: „A co děláte vy?“ Začal jsem odpovídat, jak nejpoctivěji jsem uměl a vysvětloval jsem mu, že jsem předsumutý letecký návodčí. Ale z nějakého důvodu jsem mu najednou začal vyprávět, že jsem se právě zapojil do tajné organizace nazývané Stepní požár. Jakmile jsem ta slova vypustil z pusy, instinktivně jsem si uvědomil, že bych měl mlčet, protože ten navigátor nemusí tuhle informaci znát. Znepokojující pro mne bylo, že zatímco major nemusel tu informaci vědět, povedl se mi dokonce ještě patetičtější paradox, protože ačkoliv jsem to já potřeboval nutně vědět, neměl jsem o tom ani páru. Právě jsem se dobrovolně přihlásil na přísně tajnou misi, o níž jsem prakticky nic nevěděl. Všechno, co se na ní mělo odehrát, představovala přesvědčivost Fuzzyho Furra. Naštěstí ta chvíle pominula. Major na to mé prozrazení jen zavrčel a během několika vteřin nám

zase začal vyprávět, jak vyhrál válku ve Vietnamu, a naprostá rozumnost jeho argumentů udělala na všechny přítomné dojem.

Cítil jsem se značně zahnaný do úzkých a neustále jsem si říkal: „To je ale potrhlý konec června.“ Když jsem si vybavil podivné události 28. června, jen před dvěma dny, honily se mi hlavou další zmatené myšlenky.

Mohl jsem něco tušit, jakmile kapitán Frank „Fuzzy“ Furr, velitel supertajné letky Covey Stepní požár, zamířil přímo ke mně, když jsem procházel operace letky Covey (volací znak; pozn. překl.). Týpci ze Stepního požáru se jen málo stýkali s ostatními; na zpravodajském pracovišti měli dokonce svou vlastní místnost pro porady před misemi, což bylo přísně tajné místo, kam jsme neměli přístup. Podle Frankova výrazu jsem okamžitě vytušil, že mu jde o něco víc než jen o obyčejné popovídání.

Fuzzy Furr byl pomenší podsaditý muž s postavou jako požární hydrant, ale pevný jako skála. Pod jeho napůl rozepnutou leteckou kombinézou bylo vidět šedivé tričko s obrázkem OV-10 a sloganem „Let na mírovém nebi Laosu“. Byl přirozeně společenský, přátelský a v klubu jsem ho slyšel vyprávět nejlegračnější příběhy, jaké jsem kdy slyšel. Když ke mně ten bývalý pilot F-102 přišel, rozhlédl se po místnosti jako by se chtěl ujistit, že jsme tam sami, pak mě popadl za paži a zatáhl mě do kouta. Velice odměřeným tónem mi řekl: „Tome, všichni jsme se o tom bavili a chceme, abyste přešel do Stepního požáru.“ To bylo všechno. Žádná předchozí příprava, žádné přesvědčování, žádné vysvětlování, jen ekvivalent hesla „Strýček Sam tě chce“. Jistým způsobem mi to připomínalo nabídku bratrství, ale z výrazu Fuzzyho očí bylo jasné, že to myslí naprosto vážně. Nastala krátká trapná pauza, kdy jsem čekal, že mi ke svému původnímu sdělení ještě něco řekne. Když nepromluvil, ujal jsem se slova já.

„Fuzzy, já nevím, co bych na to řekl. Já ani netuším, co vlastně děláte. Mohl byste mi naznačit, čím bych vám mohl přispět?“

S úsměvem řekl: „Bohužel. Nemohu vám říct nic jiného, než že je to pro předsunutého leteckého návodčího v současnosti nejvíce vzrušující mise. Když se přidáte, úplně všechno vám řekneme. Mohu vám slíbit, že tím budete nadšený.“

Protože moje první otázka k ničemu nevedla, vytasil jsem na něj druhou. „Proč já? Jsem v bojovém nasazení teprve šest týdnů. Myslel jsem, že berete jen lidi, kteří mají s létáním nad Ho Či Mínovou stezkou šestiměsíční zkušenost.“

„To je jednoduché,“ odpověděl, „jste trochu starší, jste jedním z mála z Covey, kdo kdy spolupracoval s jednotkami v boji, a byl jste sestřelený a zraněný – a dobře jste to zvládl. Prostě si myslíme, že byste se k nám hodil.“ Při snaze strávit Fuzzyho slova jsem si říkal, proč je pro něj důležité, že jsem byl sestřelen a zraněn. Také jsem si vzpomněl na starou zásadu, že by se člověk neměl dobrovolně na nic hlásit.

„Poslechněte, Fuzzy. Nevidím důvod, proč bych se do toho měl pouštět, zvláště když mi o tom nechcete říct ani prd. Kromě toho bych měl za pár měsíců povýšit na leteckého instruktora, a to je něco, čeho skutečně chci dosáhnout; je to jakýsi osobní cíl. Chápete mě?“

„Samozřejmě, poslouchám vás,“ řekl Frank, zjevně ani trochu vyvedený z míry mou odpovědí. „Ale možná to nějak vyřešíme. Po pár měsících u nás si promluvíme se šéfem a uvidíme, jestli ve Stepním požáru schválí pozici leteckého instruktora. Tou dobou budete stejně připraven převzít funkci důstojníka výcviku. Bude to perfektně fungovat.“

Viděl jsem, jak to ve Fuzzyho hlavě šrotuje. Myslel si, že už to má v kapse. Tvář se mu rozzářila úsměvem a pak mě znovu popadl za paži. „Promyslete si to a zítra odpoledne si o tom znovu promluvíme. Stepní požár je ten nejlepší džob a není to žádná sračka. A my vás k nám opravdu chceme.“ Když Fuzzy odcházel, ohledl se přes rameno na mne a poněkud melodramaticky řekl: „Nikomu o našem rozhovoru neříkejte, je to jasný?“

Ten večer jsem nervózně přecházel po pokoji a pokoušel jsem se soustředit na učebnici korespondenčního kurzu Školy důstojníků letky, ale neustále jsem myslel na Stepní požár. Fuzzy řekl, že je to pro předsunutého leteckého návodčího v současnosti nejvíce vzrušující mise. Věděl jsem, že piloti Stepního požáru dostávají dvojnásobek letového času proti ostatním pilotům Covey, takže jak by to mohl být špatný obchod? Ovšem něco stejně pádného bylo v argumentu, že jediný pilot, o němž jsem věděl, že padl v boji, to koupil na misi Stepního požáru. Samozřejmě, že se to mohlo stát každému na jakékoliv misi, takže jsem se snažil nedávat tomuto aspektu větší váhu, než měl. Jak jsem pokračoval v zírání do textu před sebou, vzhledem k míře jeho pochopení mohla být ta slova klidně v řečtině. Místo jejich vnímání jsem stále slyšel, představoval si a přemýšlel o Fuzzyho slovech, která mi řekl: „V současnosti nejlepší mise pro přesunutého leteckého návodčího...budete tím nadšený...chceme vás ve Stepním požáru...myslíme si, že se k nám budete hodit.“

Na začátek to nebylo nic moc. Frank se zmínil o spolupráci s jednotkami v boji a o sestřelení zřejmě v nárazce na to, že součástí této práce je hodně akcí zahrnujících jednotky zapojené na zemi do boje. Moje jediné další vodítko se zaměřilo na záhadnou síť „linie zákazu bombardování“ na naší velké nástěnné mapě na pracovišti zpravodajců. Zdálo se, že se tyhle šest čtverečních kilometrů velké čtverce mění každý den, ale vždy se objevovaly v nejsilněji bráněných oblastech Stezky nebo demilitarizovaného pásma. Podle nepodložených informací vedli piloti Stepního požáru v těchto čtvercích jakousi tajnou válku, a protože v takové hloubce nepřátelského území nebyly nasazené žádné jednotky americké nebo jihovietnamské armády, dokázal jsem si představit, kdo a jak tam bojuje. Ovšem tomu lákadlu se nedalo odolat. Kromě toho Fuzzy a další týpci ze Stepního požáru vypadali jako úplně normální chlápci – kromě jejich záliby v tajnostkářství.

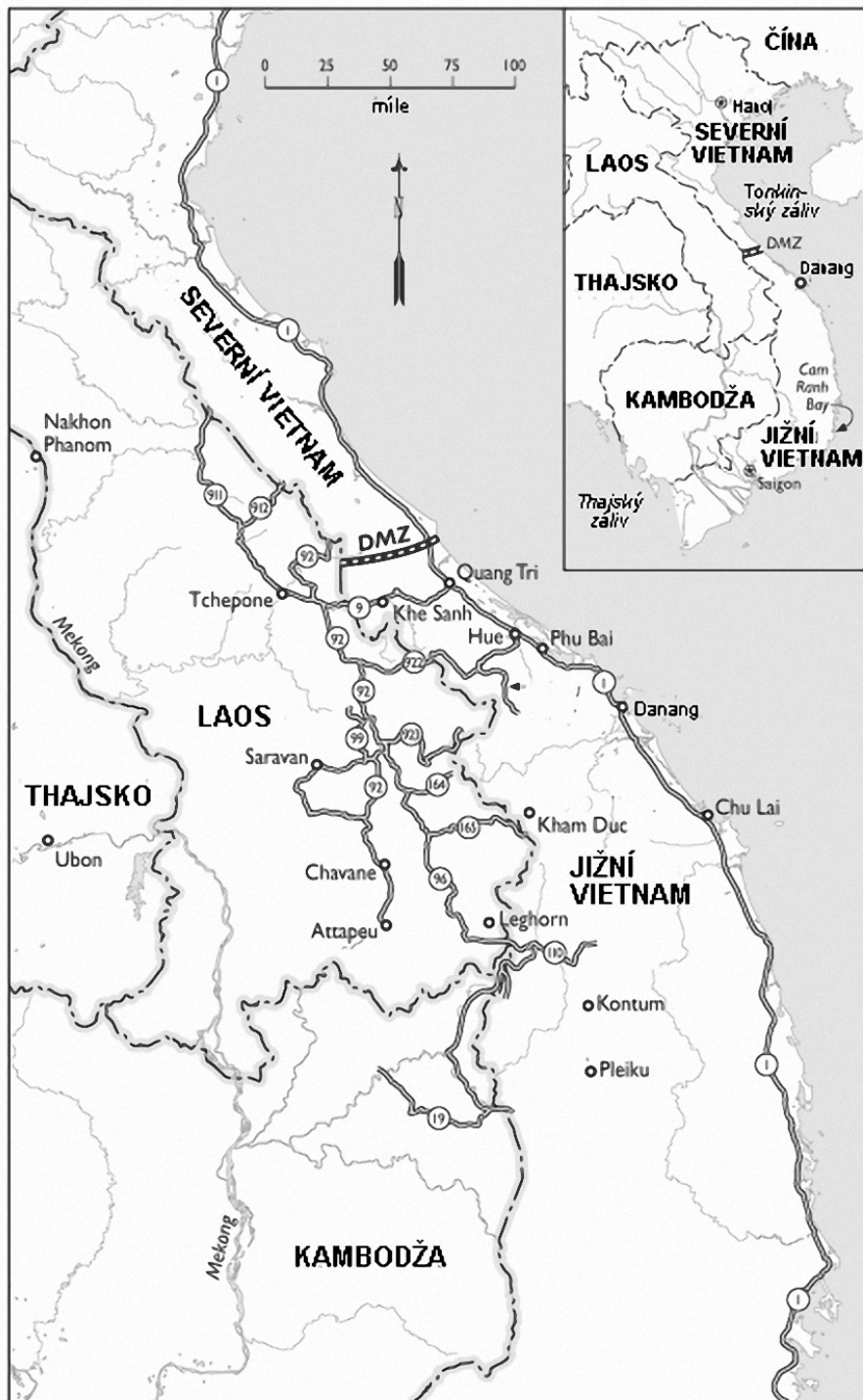
Druhý den ráno jsem byl rozhodnutý. Ten večer, když ke mně na chodbě ubikace letky Covey přišel Fuzzy, jsem nemusel říct ani slovo. Pamatuji si jen Fuzzyho nezapomenutelnou frázi: „Vítejte ve Stepním požáru. Vítejte v klubu.“

Když jsem večer v posteli uvažoval o své situaci, vybavil jsem si svou odpolední misi – byla to zřejmě moje poslední mise nad Ho Či Minovu stezkou jako běžného příslušníka letky Covey. Ačkoliv se ten den nijak neodlišoval leteckými útoky od ostatních, došlo v něm k velice významnému incidentu, kvůli kterému byl nezapomenutelný. Když jsem přelétal nad laoskými džunglí porostlými svahy západně od silnice 92, zpozoroval jsem několik zvláštních siluet. Po sestoupení do asi šesti set metrů jsem poznal, co to je. Po úzké stezce se loudalo pět nebo šest lidí a před sebou hnali dva slony, byli první, které jsem kdy viděl. To podivné procesí muselo nad svými hlavami zaslechnout moje OV-10, ale zdálo se, že je to nijak neznepokojilo. Při kroužení nad tou scénou jsem si vzpomněl na několik mazáků z Covey, kteří popisovali slony jako „hlavní dopravní prostředky“ severovietnamské armády, a považovali je proto za cenné cíle leteckého útoku. Ale já jsem se nemohl odhodlat to udělat. Tihle nevinní obři mou rukou nezahynou. Po několikaminutovém sledování jsem z téhle oblasti odletěl. Na poletové poradě s naším zpravodajským důstojníkem jsem se o těch slonech vůbec nezmínil.

Na filozofičtější úrovni jsem se ten večer potýkal také s hlubokým přesvědčením, že každý člověk má své sny a nezměrné ambice, které

Stepní požár

někdy nejsou zřejmé, když se projeví poprvé. Byl Stepní požár předurčen k tomu, aby se stal součástí mých snů a ambicí? Při hledání odpovědi na tuhle těžko postižitelnou otázku jsem si uvědomil, že jsem úplně pohlcený hodnocením jednotlivých událostí, které utvářely pozadí mých prvních dvou měsíců ve Vietnamu. Tam musela být odpověď. Hledání začalo v ten úplně první den 19. dubna 1970.

Kapitola 1

VÝCHOVA BAŽANTA

** 4. dubna 1970 – čekání na letecké základně Travis na let, který mě dopraví do války. Jeden z pilotů v naší skupině slyšel, že blízko Kuang Ngai byl sestřelen jeden O-2. Zahynul poručík John Duffy, předsunutý letecký návodčí jednotky Jake. Tak, už to začíná.*

** 21. dubna 1970. Právě jsem se to dověděl. U Danangu sundali kanónem ráže 37 mm OV-10 námořní pěchoty. Zahynul major Gene Wheeler. Jeho parťákovi na zadním sedadle, kapitánovi Chucku Hatchovi, se podařilo vystřelit se a zachránili ho.*

** 22. dubna 1970. Přicházejí další. Jeden pilot O-2 přilétající z Bien Hoa havaroval při přistání. Neznám podrobnosti, ale pilot přežil.*

** 29. dubna 1970. Koupili to dva předsunutí letečtí návodčí z jednotky Issue z Cu Chi. Jejich OV-10 se dostalo do přehradné palby ručních zbraní a havarovalo. Kapitán Wendell Brown ani poručík Jose Ortiz se z toho nedostali živí.*

Ruka v rukavici se natáhla a jemně zatřásla mým pravým ramenem. Když jsem otevřel oči, zjistil jsem, že zírám do chlapecké tváře mladého nadrotmistra letectva. „Pane,“ řekl a levou rukou mi zakrýval pravé ucho, aby ztlumil hluk proudových motorů, „velitel letounu říká, že se připravujeme na sestup do zátoky Cam Ranh. Můžete si sednout na sklápěcí sedátko, jestli chcete.“

„Díky,“ odpověděl jsem malátně, „řekněte vašemu šéfovi, že jak si dám pohárek kávy, budu hned vzhůru.“ Ten mladý dozorcí paluby se usmál a odšoural se ve své letecké kombinéze Nomex. Vlekl za sebou dlouhý černý kabel k pilotní soupravě sluchátek a mikrofonu, připojený kdesi uvnitř velkého dopravního letounu C-141.

To ráno 19. dubna jsem vstal, protáhl se a rozhlédl se po vnitřku trupu letounu, který byl od vzletu ještě za tmy z letecké základny Clark na Filipínách na tři hodiny naším domovem. Na dozadu obrácených sedadlech letounu bylo ospale rozvalených asi tak padesát vojáků.